

Dějiny a kultura

KARIBIK DNES **10–15**
DĚJINY A KULTURA **16–22**

Návštěvnice kostela,
Christchurch, St. Kitts

Karibik dnes

„DOVOLENÁ V KARIBIKU“ JE JEDNOU Z TĚCH FRÁZÍ, KTERÉ V NÁS vyvolávají záplavu představ. Pouhá zmínka umí spustit proud snových obrazů zlatavých pláží, kokosových palm, průzračného azurového moře a květů ibišku doprovázených zvuky cinkající hudby steelbandu nebo rytmického tepu reggae. Širší karibský filmový pás by mohl ještě zahrnovat potápění v korálových útesech a výlety do deštného pralesa, prozkoumávání památek z koloniální doby a plavbu souostrovím Panenských ostrovů nebo Grenadinami. Ale jakkoli může být toto naše letmé zasnění uspokojivější, naprosto nemůže soupeřit se skutečností, s prachově jemným korálovým pískem, který cítíme mezi prsty nohou, se skřekem a barevným zábleskem vzácného papouška v deštném pralesu, s chutí čerstvého manga utrženého přímo ze stromu.

Karibik je pestrobarevný útěk z ponuré šedivé severní zimy, ostrovní ráj se zaručeně modrou oblohou, líně se vlekoucími dny prosáklými sluncem a pestrým nočním životem v rytmu reggae. Pokud si jako ideální dovolenou představujete možnost podlehnout tělem i duši malátnosti tropů a také odpočinek s ledově vychlazenou sklenicí karibského rumu v ruce u bazénu nebo na upravené luxusní pláži ve tvaru půlměsíce, Karibik vám může vše bez problému poskytnout. Naštěstí pro dobrodružnější návštěvníky nabízí oblast mnohem více, než jen dvojrozměrné pohlednicové scénérie. Abyste zakusili pravou podstatu ostrovů a zažili jejich třetí dimenzi – různorodou krajinu, exotické květiny a zvířata, rušná pobřežní městečka a přátelsky naladěné obyvatele – odvažte se za omezené hranice pláží, letovisek a výletních lodí a ponořte se o trochu hlouběji. Zkrátka vám bude jasné, že neexistuje něco takového, jako je jednotný Karibik. Každý ostrov má svůj vlastní zvláštní styl, vytvořený jedinečnou kombinací geologických a historických vlivů a také přístupem k životu, který se může mezi sousedy, oddělenými jen několika kilometry mořského průlivu, dramaticky lišit.

VÝBĚR OSTROVA

Při plánování nezapomenutelné dovolené v Karibiku bychom se měli trochu zamyslet. V první řadě bychom měli myslet na ubytování. Měl by to být romantický hotel z koloniálních dob na ostrovech St. Kitts a Nevis, nebo letovisko s plážemi vhodné pro celou rodinu, které nabízí širokou paletu aktivit a vodních sportů? Zhruba se dá říci, že čím lepší jsou pláže, tím vyspělejší je ostrov, a můžete tedy očekávat větší výběr ubytování a snadnější

přístup k hlavním plážím. U milovníků pláží vede Aruba v Nizozemských Antilách, ze Závětrných ostrovů Antigua a Anguilla, krásné pláže mají i Barbados a Americké Panenské ostrovy. Jamajka a Dominikánská republika v žebříčku popularity díky svým plážím a rovněž nádherným horským scénériím jsou také vysoce hodnoceny stejně jako Portoriko.

Stále populárnější je dovolená v Karibiku obohacená nejrůznějšími aktivitami, z nichž je pro mnoho návštěvníků největší atrakcí potápění. Kajmanské ostrovy se nacházejí na okraji Kajmanského příkopu a nabízejí vzrušující potápění podél jeho stěn.

V Nizozemských Antilách se na ostrovech Bonaire, Saba a Sint Eustasius vzdejte pláží ve prospěch pozoruhodných potápěčských míst, nebo zamiřte na Návětrné ostrovy na Svatou Lucii nebo čilou Dominiku.

Návětrné ostrovy (Windward Islands), které zahrnují Grenadu a Svatý Vincent, jsou také opéčovány pro hory porostlé bujným deštným pralesem, který je úžasný pro pěší turistiku, zatímco Trinidad a Tobago na konci ostrovního řetězce jsou rájem pro ornitology. Mezi Návětrnými ostrovy jsou roztroušeny francouzské karibské ostrovy Guadeloupe a Martinik. Sdílejí většinu jmenovaných charakteristik a jsou zásadní pro pulzující kreolskou kulturu východního Karibiku. Práví frankofilové se naopak mohou cítit přitahováni malíčkým ostrovem Saint Barthélemy, místem v evropském stylu, které je často navštěvováno společenskou smetánkou a připomíná francouzskou Riviéru.

Potápěči se šnorchlem prozkoumávají průzračné vody pod katamaranem v Nizozemských Antilách.

Ideální dovolená v Karibiku má mnoho podob a tento krátký přehled pouze naznačuje množství dostupných možností.

VHODNÉ OBDOBÍ

Karibik leží v tropech, takže teplota je poměrně konstantní po celý rok. Průměrná teplota na pobřeží se pohybuje okolo 26–30 °C přes den a 15–18 °C v noci a vzduch je často ještě ochlazován pasátními větry. Na večer a ve vyšší nadmořské výšce – okolo 300 m nad hladinou moře a výše – teplota o několik stupňů klesá. Míříte-li

do hor, hodí se proto přibalit si lehký svetr nebo lehkou voděodolnou bundu.

Hlavní sezóna je v Karibiku během celkově chladnějšího a suššího období mezi prosincem a dubnem, kdy si hotely účtují nejvyšší sazby. S blížícím se obdobím dešťů, které trvá od června do listopadu, srážek přibývá. Přeháňky se ale objevují v průběhu celého roku, na pahorcích s deštým pralem dokonce každodenně. Po celá léta šlo o destinaci navštěvovanou pouze v zimním období, ale poslední dobou vzrůstá obliba počátku období dešťů – díky turistům, kteří

chtějí okusit dovolenou v Karibiku za přijatelnější cenu. V tomto období musíte nicméně počítat s vyšší vlhkostí, krátkými, ale silnými přeháňkami a se značnou oblačností.

Přestože Karibik trpí jen nemnoha klimatickými extrémy, oblast leží v zóně hurikánů. Tyto divoké tropické bouře vznikají u břehů západní Afriky, nabírají sílu během své poutě přes Atlantik a na ostrovy pak uhodí s ničivou silou. V posledních letech hurikány přivodily obrovské škody po celé severní oblasti. Na jihu způsobil značné ztráty hurikán Ivan v roce 2004 – až na Grenadě, která byla spolu

Kostely, jako je tento v Christchurch, St. Kitts, jsou součástí základního uspořádání karibské společnosti.

s Trinidadem, Arubou, Bonaire a Curaçaem u venezuelského pobřeží považována za bezpečné místo ležící již pod pásmem hurikánů. Oficiální období hurikánů trvá od června do listopadu, přesto tradiční přísloví radí: „Červen je moc brzy, v červenci zůstaň opodál, v září si vzpomeň, v říjnu už je po všem.“ Podle statistik je nejpravděpodobnější dobou pro výskyt hurikánu polovina září.

Výhled z Carriacou, jednoho z ostrovů Grenadin. Leží 37 km severně od Grenady.

KRAJINA A OKOLÍ

Karibské ostrovy tvoří 4 000 km dlouhý oblouk, táhnoucí se od Kuby, která leží 145 km jižně od Key West na jižním konci Floridy, až po Trinidad, který je pouhých 11 km od pobřeží Venezuely, Bahamy ani vzdálené Bermudy na severu mezi ně ale již nepatří. Více než 50 ostrovů a mnoho tisíc neobydlených ostrůvků, skal a útesů oblévá Karibské moře o rozloze 2,6 milionů km čtverečních. Na návětrné straně jsou ostrovy bičovány Atlantským oceánem, chráněnější závětrná strana čelí mírnému Karibskému moři.

První objevitelé pojmenovali celé souostroví Antily, dnes ale ostrovy dělíme na Velké Antily neboli západní Karibik, kam řadíme Kubu (není součástí tohoto průvodce), Kajmanské ostrovy, Jamajku, Hispaniolu (Dominikánská republika a Haiti – Haiti není součástí tohoto průvodce), Portoriko a Panenské ostrovy; a na Malé Antily neboli východní Karibik.

Řetěz Malých Antil, který dále dělíme na Závětrné ostrovy (Leeward Islands) a Návětrné ostrovy (Windward Islands), promíchané Francouzskými Antilami, skupinou Návětrných ostrovů Nizozemských Antil (Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten) a Trinidadem a Tobagem. Na východ od Návětrných ostrovů leží osamocený Barbados.

Nizozemské Závětrné ostrovy neboli ABC (Aruba, Bonaire a Curaçao) leží podél venezuelského pobřeží západně od Trinidadu.

GEOLOGIE

Ostrovy se nacházejí na rozhraní na okraji Karibské a Atlantské tektonické desky. Většina z nich je sopečného původu, je zde ale i několik nízko položených korálových atolů, jako například Kajmanské ostrovy a Anguilla a vyprahlé nizozemské Závětrné ostrovy (Aruba, Bonaire, Curaçao). Nejstarší ostrovy v oblasti leží na severu, kde před sedmdesáti miliony let vznikly Jamajka, Hispaniola a Portoriko.

Ve východním Karibiku zůstávají sopečně činné ostrovy Montserrat, Guadeloupe, Martinik, Dominika, Svatá Lucie, Svatý Vincent a Grenada. Vulkanická aktivita se projevuje bublajícími bahenními jezírky a zápachajícími sirnými jámami. Před pobřežím Grenady se nachází podmořská sopka Kick 'em Jenny, v současnosti asi 150 m pod mořskou hladinou, která však stále pomalu vystupuje k povrchu.

FLORA A FAUNA

Karibská pohoří jsou oděna do hávu hustých deštných pralesů, které na úrodné sopečné půdě rostou neuvěřitelnou rychlostí. Právý

Koberec z obřích filodendronů pokrývá deštný prales na St. Kitts.

deštný prales je nejbohatší přírodní lokalitou na celé planetě a vyžaduje roční srážky v množství přes 178 cm, které Karibské ostrovy dostávají díky přízni Atlantských pasátních větrů. Ve skleníkové atmosféře pod baldachýnem deštného pralesa bují nespočet kapradin, popínavých rostlin a bambusů u nohou obrovitých mahagonů (*Swietenia mahagoni*) a dalších obrovských stromů s piliřovitými kmeny a pro nás neznámými názvy santinay (*Slonea caribae*), gommier (*Dacryoides excelsa*) a mahoe (*Hibiscus elatus*).

Ve vyšších nadmořských výškách horského mlžného pralesa hostí větve stromů rozličné druhy bromélií (které získávají potravu ze vzduchu) a orchidejí, zatímco ještě výše zakrslý les pokrytý lišejníky přechází v pastviny, často navštěvované studeným mlhavým mrholením a cáry mraků.

V deštném pralesu žije jen málo savců a původní druhy jako pásovcí, vačice nebo aguti lze zaznamenat jen zřídka. Plazi a obojživelníci včetně stromových žab, leguánů a mnoha druhů malých ještěrek jsou všude přítomni stejně jako okřídlený hmyz – motýli a nepřijemní moskyti. Občas můžete narazit i na nejedovaté stromové hady. Jediným jedovatým hadem je křovinař sametový (*Bothrops atrox*), místně zvaný fer-de-lance, který se vyskytuje na Martiniku a Svaté Lucii.

Pro milovníky ptáků je Karibik lahůdkou. Na Návětrných ostrovech žije několik druhů vzácných endemických papoušků, zalesněná krajina je domovem mnoha druhů kolibříků, květomilů, tangar a drzých banakit, které často opouštějí deštný prales, aby získaly potravu z nádherných tropických květů v zahradách.

V pobřežních bažinách porostech mangrove na Jamajce a Trinidadu se shromažďuje množství druhů volavek, bahňáků, kachen a dalších mokřady obývajících ptáků, kolonie plameňáků nalezneme na Bonaire a u jezera Lago Enriquillo v Dominikánské republice. Mořští ptáci včetně terejů, fregatek, pelikánů a elegantních mořských vlaštovek s ocasem ve tvaru nůžek kolonizují skaliska viditelná z pobřeží.

Stejně jako se daří deštnému pralesu, vzkvétá i nesčetné množství dalších rostlin a stromů. Mnoho ostrovanů pěstuje pestrobarevné zahradní květiny, například slaměnky, které kvetou v lednu a únoru, ale nejlepším místem pro zhlédnutí širokého spektra nápadných heliconií, zázvoru a stromů, které poskytují koření – muškátovníků a skořicovníků, jsou botanické zahrady, kde jsou zastoupeny i ozdobné stromy, jako například žlutě nebo růžově kvetoucí poui (*Tabebuia imetiginosa*) a nachová pociociana (*Delonix regia*). ■